

Dwujęzyczność – znak czasów. Nauczanie języka hiszpańskiego po angielsku

Streszczenie: Artykuł omawia zjawisko dwujęzyczności oraz możliwości wykorzystania języka angielskiego jako środka do nauczania języka hiszpańskiego w oparciu o podejście CLIL (Content and Language Integrated Learning). Dwujęzyczność jest tu rozumiana szeroko – nie tylko jako biegła znajomość dwóch języków, lecz jako nowoczesny repertuar językowy, w którym oba kody wspierają proces uczenia się i komunikacji. W dobie globalizacji znajomość języków obcych nabiera szczególnego znaczenia: wspiera mobilność, rozwija kompetencje poznawcze i zwiększa konkurencyjność na rynku pracy. Język angielski może pełnić rolę języka pomocniczego, wyjaśniającego struktury gramatyczne, a zarazem być pomostem do pełniejszego użycia języka hiszpańskiego. Ważnym elementem jest świadome przełączanie się między językami, które sprzyja zrozumieniu i stopniowemu rozwijaniu kompetencji w języku docelowym.

Słowa kluczowe: CLIL, dwujęzyczność, angielski, hiszpański, nauczanie języków obcych

Summary: The article explores the concept of bilingualism and its implications for teaching Spanish through English within the framework of CLIL (Content and Language Integrated Learning). Bilingualism is presented as a modern linguistic repertoire rather than mastery of two separate codes. In today's globalized world, foreign languages are essential for mobility, cognitive flexibility, intercultural skills, and employability. In the context of Spanish instruction, English serves both as a support language and as a bridge toward greater independence in Spanish. Purposeful switching between languages – is highlighted as a key strategy. It allows students to build understanding in English while gradually producing more Spanish output.

Key words: CLIL, bilingualism, English, Spanish, teaching foreign languages

Dwujęzyczność jest definiowana jako zdolność posługiwania się dwoma językami w różnych sytuacjach życia edukacyjnego i zawodowego. Stanowi jedno z najważniejszych zjawisk XXI wieku. W dobie globalizacji oraz intensywnych procesów wielokulturowości znajomość więcej niż jednego języka przestaje być wyłącznie wyjątkowym atutem. Coraz częściej staje się kompetencją konieczną do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. Czy za osobę dwujęzyczną możemy uznać tylko rodzimego użytkownika danych języków lub absolwenta studiów magisterskich? Coraz częściej odchodzi się od takiego postrzegania i podkreśla się inną myśl – za dwujęzyczną można uznać osobę, która wykorzystuje dwa kody językowe w zależności od sytuacji i potrzeb komunikacyjnych, nawet jeśli poziom biegłości w danych językach jest nierówny¹.

Badania wskazują, że dwujęzyczność sprzyja rozwojowi elastyczności poznawczej, umiejętności przełączania się między zadaniami². Osoby dwujęzyczne wykazują lepszą zdolność selekcji informacji i odsuwania bodźców nieistotnych, co przekłada się na większą sprawność w rozwiązywaniu problemów. Co istotne, korzyści te są widoczne nie tylko u dzieci i młodzieży, lecz również u osób dorosłych, u których dwujęzyczność bywa czynnikiem opóźniającym procesy starzenia. Ze społecznego punktu widzenia, dwujęzyczność otwiera na różnorodność kulturową, kształtuje postawę tolerancji i zrozumienia dla odmiennych opinii. Osoby biegle posługujące się kilkoma językami częściej uczestniczą w wymianach międzynarodowych, podejmują studia i pracę poza granicami kraju oraz budują sieci kontaktów w skali globalnej. Dwujęzyczność staje się więc zarówno zasobem indywidualnym, jak i kapitałem społecznym.

Współczesny rynek pracy zdecydowanie nagradza osoby władające językami obcymi. Globalne korporacje, instytucje badawcze oraz organizacje pozarządowe poszukują specjalistów, którzy potrafią efektywnie komunikować się w językach obcych, w szczególności w języku angielskim, ale także w językach o rosnącym znaczeniu, takich jak hiszpański, francuski czy mandaryński. Języki obce stają się więc nie tylko narzędziem komunikacji, lecz także środkiem zdobywania wiedzy i innowacji, umożliwiając dostęp do literatury naukowej, nowoczesnych technologii oraz globalnej wymiany zdań.

¹ C. Baker, *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Multilingual Matters. s.19, online: <https://criancabilingue.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/09/colin-baker-foundations-of-bilingual-education-and-bilingualism-bilingual-education-and-bilingualism-27-2001.pdf>, dostęp: 05.09.2025.

² E. Bialystok, *Reshaping the Mind: The Benefits of Bilingualism*. *Canadian Journal of Experimental Psychology*, 65(4).

W edukacji szkolnej i akademickiej coraz większą popularność zyskują programy dwujęzyczne oraz zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe (CLIL)³. Pozwalają one łączyć treści merytoryczne z kształceniem kompetencji językowych, dzięki czemu uczniowie rozwijają zarówno wiedzę specjalistyczną, jak i umiejętność posługiwania się językiem obcym w autentycznych sytuacjach komunikacyjnych. Tego rodzaju edukacja przygotowuje młodych ludzi do studiowania za granicą, uczestnictwa w międzynarodowych projektach badawczych czy pracy w środowisku wielokulturowym i wielojęzycznym.

Rola języków obcych nie ogranicza się do funkcji instrumentalnej. Znajomość języków otwiera dostęp do dziedzictwa literackiego, artystycznego i historycznego różnych krajów, umożliwia głębsze zrozumienie ich systemów wartości i sposobów myślenia. W tym sensie języki obce pełnią funkcję pomostu między kulturami, sprzyjają dialogowi i wzajemnemu szacunkowi. W kontekście nasilających się migracji oraz współczesnych napięć politycznych kompetencje językowe i międzykulturowe stają się szczególnie istotne dla budowania pokojowych relacji.

Mimo licznych korzyści rozwój dwujęzyczności napotyka na wyzwania. W wielu systemach edukacyjnych wciąż dominuje tradycyjne podejście do nauczania języków, koncentrujące się na gramatyce i tłumaczeniu, a nie na praktycznych kompetencjach komunikacyjnych. Ponadto nierówności społeczne mogą ograniczać dostęp do wysokiej jakości edukacji językowej, co tylko pogłębia różnice. Nie można zapominać o inwestycjach w nowoczesne metody dydaktyczne oraz o upowszechnianiu idei edukacji wielojęzycznej jako prawa, a nie przywileju.

Korzyści płynące z nauczania przedmiotów po angielsku (CLIL i EMI)

Współczesna edukacja podlega dynamicznym przemianom wynikającym z procesów globalizacji i cyfryzacji. Jednym z kluczowych zjawisk wpływających na systemy szkolne i uniwersyteckie jest wzrost znaczenia języka angielskiego jako *lingua franca* biznesu i komunikacji międzynarodowej. W konsekwencji coraz większą popularność zyskują programy edukacyjne, w których angielski pełni rolę języka wykładowego, zarówno na poziomie szkolnym, jak i aka-

³ D. Coyle, P. Hood, D. Marsh, *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press, online: https://assets.cambridge.org/97805211/30219/excerpt/9780521130219_excerpt.pdf, dostęp: 12.09.2025.

demickim. Nauczanie przedmiotów po angielsku określane bywa mianem *English-Medium Instruction* (EMI) lub – w szerszym ujęciu – zintegrowanym nauczaniem przedmiotowo-językowym (CLIL)⁴. Znajomość języka angielskiego w aspektach nauczania akademickiego otwiera drogę do uczestnictwa w wymianach międzynarodowych, programach stypendialnych i projektach badawczych. Raport OECD wskazuje, że kompetencje językowe stanowią jeden z kluczowych czynników mobilności edukacyjnej i zawodowej⁵.

Wprowadzenie języka angielskiego jako narzędzia dydaktycznego pozwala na dostęp do niezmiernych zasobów materiałów edukacyjnych, w tym podręczników, artykułów naukowych, filmów czy platform e-learningowych. Nauczyciele mogą korzystać z licznych źródeł internetowych oraz programów międzynarodowych, co zwiększa różnorodność metod i form pracy. Badania wykazują, że uczniowie biorący udział w zajęciach CLIL deklarują wyższy poziom motywacji do poszerzania swojej wiedzy oraz poczucie uczestnictwa w czymś wartościowym i nowoczesnym⁶.

Klasy dwujęzyczne w polskim systemie edukacji

Dwujęzyczność w polskim systemie edukacji jest zjawiskiem, które od kilku lat systematycznie zyskuje na znaczeniu. Wraz z intensyfikacją procesów globalizacyjnych i rosnącym zainteresowaniem obywateli mobilnością edukacyjną i zawodową szkoły dwujęzyczne oraz klasy o profilu dwujęzycznym stały się coraz bardziej powszechnym sposobem na rozwój, zarówno w dużych miastach, jak i mniejszych ośrodkach.

Podstawę funkcjonowania klas dwujęzycznych w Polsce stanowi Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷ oraz akty wykonawcze Ministra Edukacji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, szkoła publiczna może tworzyć oddziały dwujęzyczne, w których proces kształcenia odbywa się w dwóch językach: języku polskim oraz języku obcym nowożytnym.

Tworzenie klasy dwujęzycznej wymaga spełnienia określonych warunków

⁴ British Council. *CLIL: A lesson framework. TeachingEnglish*, online: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/articles/clil-lesson-framework>, dostęp: 5.09.2025.

⁵ OECD, *Languages in the 21st Century Economy*, Paris 2020, s. 15-18, online: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/11/what-students-learn-matters_555a22ec/d86d4d9a-en.pdf, dostęp: 7.09.2025.

⁶ U. Dalton-Puffer, *Content and Language Integrated Learning: From Practice to Principles*, Cambridge 2011, s. 98–101.

⁷ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z późn. zm.).

ków kadrowych i programowych. Nauczyciele muszą posiadać kompetencje językowe na poziomie co najmniej C1 według Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ)⁸, a program nauczania powinien przewidywać realizację części przedmiotów w języku obcym. Najczęściej do tej grupy zalicza się geografię, historię, biologię czy matematykę. Ostateczny wybór zależy od możliwości danej szkoły i dostępności kadry dydaktycznej. W przypadku szkół podstawowych klasy dwujęzyczne mogą być tworzone począwszy od siódmej klasy, natomiast w szkołach ponadpodstawowych oddziały tego typu działają już od pierwszego roku nauki. Rekrutacja opiera się zazwyczaj na egzaminach kompetencyjnych, sprawdzających znajomość języka obcego oraz predyspozycje uczniów do nauki w trybie dwujęzycznym.

Inicjatywa utworzenia klasy dwujęzycznej może wychodzić zarówno od organu prowadzącego szkołę (np. gminy, powiatu), jak i od dyrekcji placówki czy środowiska rodziców⁹. Najczęściej decyzja o powołaniu oddziału dwujęzycznego jest podyktowana rosnącym zainteresowaniem lokalnej społeczności taką formą edukacji.

Proces tworzenia klasy dwujęzycznej obejmuje kilka etapów:

1. **Analiza potrzeb i możliwości** – szkoła ocenia czy istnieje wystarczająca liczba chętnych uczniów oraz czy kadra pedagogiczna dysponuje odpowiednimi kwalifikacjami.
2. **Konsultacje z organem prowadzącym** – dyrekcja występuje z wnioskiem o zatwierdzenie organizacji oddziału dwujęzycznego, przedstawiając plan pracy, koszty oraz harmonogram.
3. **Przygotowanie programu nauczania** – opracowywany jest program zgodny z podstawą programową, lecz rozszerzony o elementy nauki w języku obcym.
4. **Rekrutacja uczniów** – organizowany jest egzamin wstępny lub test kompetencji językowych.
5. **Rozpoczęcie działalności oddziału** – szkoła rozpoczyna kształcenie w systemie dwujęzycznym, monitorując jego efekty i dostosowując metody do potrzeb uczniów.

⁸ Rada Europy, *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, Strasbourg 2001.

⁹ J. Grzybowski, *Rodzice jako inicjatorzy zmian w edukacji lokalnej*, Kraków 2019.

Popularność klas dwujęzycznych w Polsce można rozpatrywać w kilku wymiarach:

- **Statystycznym** – liczba szkół prowadzących oddziały dwujęzyczne wzrasta z roku na rok. Szczególnie dynamiczny rozwój obserwuje się w dużych miastach, takich jak: Warszawa, Kraków, Poznań, Wrocław czy Gdańsk.
- **Społecznym** – rodzice coraz częściej postrzegają dwujęzyczność jako inwestycję w przyszłość swoich dzieci. Znajomość języka obcego na poziomie zaawansowanym jest bowiem kluczową kompetencją na rynku pracy¹⁰.
- **Edukacyjnym** – badania pokazują, że nauka w klasach dwujęzycznych sprzyja rozwijaniu umiejętności poznawczych, takich jak pamięć, koncentracja czy elastyczność myślenia.

Na popularność wpływa również fakt, że absolwenci takich klas są lepiej przygotowani do zdawania egzaminów międzynarodowych, np. matury dwujęzycznej oraz do kontynuowania nauki na uczelniach zagranicznych. Rodzice decydują się na posłanie dziecka do klasy dwujęzycznej z kilku zasadniczych powodów. Po pierwsze, chcą zapewnić dzieciom konkurencyjną pozycję na rynku pracy, gdzie kompetencje językowe są wysoko cenione. Po drugie, doceniają możliwość rozwoju intelektualnego i kulturowego, jaką daje nauka w dwóch językach. Po trzecie, klasy dwujęzyczne często kojarzone są z wyższym poziomem kształcenia i bardziej ambitnym programem, co stanowi dodatkowy atut dla uczniów zmotywowanych do nauki. Z perspektywy ucznia ważnym aspektem jest również możliwość uczestnictwa w wymianach międzynarodowych i programach stypendialnych. Nauka w dwóch językach otwiera drzwi do świata i daje poczucie swobody komunikacyjnej w różnych kontekstach.

Mimo rosnącej popularności klas dwujęzycznych ich funkcjonowanie wiąże się z licznymi wyzwaniami.

1. **Kadrowymi** – kluczowym problemem jest niedobór nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje językowe i metodyczne. Nauczanie przedmiotów ścisłych w języku obcym wymaga nie tylko znajomości terminologii, ale również umiejętności przekazywania treści w sposób zrozumiały dla ucznia.
2. **Organizacyjnymi** – szkoły muszą zapewnić dodatkowe godziny zajęć, materiały dydaktyczne w języku obcym oraz odpowiednie wsparcie dla uczniów, którzy początkowo mogą mieć trudności z przyswajaniem treści¹¹.

¹⁰ K. Kwiatkowska, *Kompetencje językowe a rynek pracy w Polsce*, „Edukacja i Rozwój” 2021, nr 3, s.122-124, online: https://www.frise.org.pl/brepo/panel_repo_files/2021/02/18/nikpkq/kompetencje-przyszlosci-online.pdf, dostęp: 9.09.2025.

¹¹ M. Szymańska, *Materiały dydaktyczne w edukacji dwujęzycznej – analiza praktyczna*, Lublin

3. **Społecznymi** – niekiedy pojawiają się obawy, że klasy dwujęzyczne pogłębiają nierówności edukacyjne, gdyż zdarza się, że dostęp do nich mają dzieci z rodzin o wyższym statusie społecznym.
4. **Finansowymi** – utrzymanie wysokiej jakości kształcenia dwujęzycznego wiąże się z dodatkowymi kosztami, które nie zawsze mogą być w pełni pokryte z budżetu jednostki samorządowej.

Wobec rosnącego zainteresowania klasami dwujęzycznymi przewiduje się dalszy rozwój tego modelu edukacji w Polsce. Ministerstwo Edukacji i Nauki deklaruje wspieranie szkół w tworzeniu nowych oddziałów poprzez finansowanie szkoleń dla nauczycieli oraz przygotowywanie podręczników dostosowanych do potrzeb edukacji dwujęzycznej¹². W przyszłości można oczekiwać także zwiększenia roli technologii cyfrowych w nauczaniu dwujęzycznym.

Metody

Jednym z kluczowych zagadnień w procesie nauczania języka hiszpańskiego przy użyciu języka angielskiego jest wykorzystanie podejścia porównawczego. Nakreślanie podobieństw struktur gramatycznych obu języków pozwala na wskazanie zarówno analogii, które mogą ułatwiać akwizycję, jak i różnic, które potencjalnie powodują błędy.

Pod względem składni oba języki charakteryzuje podstawowy szyk zdania SVO (podmiot – czasownik – dopełnienie). Ułatwia to uczniom zrozumienie konstrukcji zdań twierdzących i pytających w języku hiszpańskim. Istotne różnice pojawiają się jednak w obszarze odmiany czasownika. W języku angielskim system czasów opiera się głównie na konstrukcjach analitycznych z użyciem czasowników posiłkowych (*do, have, be*), natomiast w hiszpańskim mamy do czynienia z bogatą koniugacją syntetyczną, obejmującą tryby (*indicativo, subjuntivo, imperativo*), aspekty i liczne formy czasowe¹³.

Kolejnym obszarem, który może przysporzyć problemów, jest użycie zaimków osobowych. W języku angielskim są one obligatoryjne, natomiast w hiszpańskim zaimki często są pomijane, gdyż informacja o osobie i liczbie zawarta jest już w formie czasownika. Brak świadomości tej różnicy może

2020, s. 94, online: https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2021/07/21/4cxical/jows-4-2016-internet-0.pdf, dostęp: 9.09.2025.

¹² Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, *Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030*, Warszawa 202, s. 23.

¹³ C. Butt, J. Benjamin, *A New Reference Grammar of Modern Spanish*, London 2013, s. 102–108, online: <https://theswissbay.ch/pdf/Books/Linguistics/Mega%20linguistics%20pack/Indo-European/Italic/Spanish%2C%20A%20New%20Reference%20Grammar%20of%20Modern%20%28Butt%20%26%20Benjamin%29.pdf>, dostęp: 8.09.2025.

skutkować nadmiernym używaniem zaimków (*yo hablo, tú hablas*) u uczniów anglojęzycznych. Równie istotne są rozbieżności w zakresie użycia rodzajników. W hiszpańskim system obejmuje trzy kategorie: rodzaj, liczbę i określoność. Angielski natomiast posługuje się zasadniczo jednym rodzajnikiem określonym (*the*) i jednym nieokreślonym (*a/an*). Kontrast ten powoduje liczne błędy w użyciu rodzajnika w hiszpańskim, np.: *Me gusta música* zamiast poprawnego: *Me gusta la música*¹⁴.

Podjęcie kontrastywne, stosowane świadomie, umożliwi nauczycielom wykorzystywanie języka angielskiego jako narzędzia metajęzykowego. Pozwala to na wyjaśnianie złożonych struktur hiszpańskich przy pomocy kategorii znanych uczniom, przy jednoczesnym zwracaniu uwagi na różnice.

Szczególną rolę w nauczaniu języka hiszpańskiego po angielsku odgrywa zjawisko kognatów, czyli słów pokrewnych o wspólnym pochodzeniu etymologicznym. Ze względu na przynależność języka hiszpańskiego do rodziny języków romańskich oraz znaczny wpływ francuskiego (także języka romańskiego) na rozwój angielszczyzny, znaczna część słownictwa obu języków jest podobna w formie i znaczeniu. Przykłady to: *universidad* – *university*, *información* – *information*, *nación* – *nation*. Co oczywiste, uczniowie wykorzystują kognaty jako strategie ułatwiające rozumienie tekstów i szybkie powiększanie zasobu leksykalnego.

Jednakże występowanie tzw. fałszywych przyjaciół stanowi poważne źródło błędów. Przykładowo, hiszpańskie *embarazada* oznacza „w ciąży”, a nie „zawstydzona” (*embarrassed*), zaś *ropa* to „ubranie”, a nie „rope” (ang. „sznur”). Fałszywi przyjaciele często prowadzą do znacznych błędów komunikacyjnych. Rolą nauczyciela jest nierzadko obrócić to w żart, dzięki czemu uczniowie łatwiej zapamiętają jakże znaczącą różnicę. Świadome wykorzystywanie kognatów w procesie dydaktycznym pozwala na rozwijanie strategii autonomicznego uczenia się, gdyż uczniowie odkrywają i rozpoznają wzorce słowotwórcze (np. końcówki *-ción* i *-sión* odpowiadające angielskiemu *-tion*). Z kolei systematyczna praca nad fałszywymi przyjaciółmi, np. w formie kontrastowych list czy ćwiczeń w kontekście, pozwala minimalizować ryzyko błędów. Nauczyciel, posługując się angielskim jako językiem pomocniczym, może tworzyć ćwiczenia tłumaczeniowe i porównawcze, które budują świadomość leksykalną. W ten sposób język angielski staje się narzędziem refleksji nad systemem hiszpańskim, a nie konkurencją wobec niego.

Jednym z najistotniejszych wyzwania w nauczaniu języka hiszpańskiego po angielsku jest zachowanie właściwej równowagi między oboma językami. Zbyt

¹⁴ F. Grosjean, *Bilingual: Life and Reality*, Cambridge 2010, s. 115–118.

częste sięganie po język angielski może prowadzić do sytuacji, w której język docelowy – hiszpański – zostaje zepchnięty na dalszy plan. Efektem może być ograniczone użycie języka hiszpańskiego oraz utrwalanie przekonania, że to angielski stanowi dominujące narzędzie komunikacyjne. Należy podkreślić znaczenie strategii, które zakładają elastyczne wykorzystanie zasobu językowego uczniów. Angielski może być używany jako narzędzie objaśniające, pomocne w rozumieniu nowych pojęć, jednak zasadnicza część aktywności powinna koncentrować się na hiszpańskim. W praktyce oznacza to np. wprowadzanie słownictwa za pomocą angielskich ekwiwalentów, ale wymaganie tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku hiszpańskim. Równowaga między językiem pomocniczym a docelowym jest kluczowa także dla utrzymania motywacji uczniów. Zbyt krótki kontakt z hiszpańskim ogranicza poczucie postępu, podczas gdy jego nadmiar, przy braku wsparcia w angielskim, może prowadzić do frustracji i rezygnacji. Zadaniem nauczyciela jest więc świadome tworzenie zadań, które zapewniają stopniowe przechodzenie od angielskiego do hiszpańskiego jako głównego języka nauki. W perspektywie długofalowej celem powinno być stworzenie środowiska edukacyjnego, w którym angielski pełni funkcję pomocnika, a nie konkurenta. Hiszpański zaś stopniowo staje się językiem dominującym w komunikacji klasowej, co pozwala na osiągnięcie pełnej funkcjonalności dwujęzycznej.

W wielu krajach europejskich oraz w obu Amerykach obserwuje się wzrost popularności programów dwujęzycznych, w których język hiszpański nauczany jest z wykorzystaniem języka angielskiego jako języka pośredniego. Przykładem mogą być programy CLIL w szkołach średnich w Europie Środkowej, gdzie angielski pełni funkcję języka wykładowego w przedmiotach takich jak historia czy geografia, a równoległe wykorzystywany jest w nauce języków obcych, w tym hiszpańskiego¹⁵.

Scenariusz lekcji

Oto przykładowy konspekt lekcji, przedstawiający porównanie czasów *pretérito perfecto* (hiszpański) i *present perfect* (angielski) dla uczniów klasy ósmej, poziom szkoły podstawowej, zgodnie z podstawą programową¹⁶:

¹⁵ European Commission, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*, Brussels 2019, s. 54–57, online: <https://eurydice.ba/wp-content/uploads/2023/03/Key-data-on-teaching-languages-at-school-in-Europe.pdf>, dostęp: 8.09.2025.

¹⁶ *Wymagania edukacyjne – język hiszpański klasa VII–VIII*, s.12, online: https://cloud-e.edu-page.org/cloud/HISPANSKI_-_klasa_VII_-_VIII.pdf?z%3A%2B0pVASrHY6MjxHasER7geBw4aXdD8hc%2Byzyd05WYbELlrTQGAYmhuz2Gap%2BIS8x, dostęp: 9.09.2025.

Temat: Porównanie konstrukcji i użycia czasów *pretérito perfecto* (hiszpański) i *present perfect* (angielski).

Poziom: klasa 8

Czas trwania: 45 minut

Cele ogólne:

- Rozwijanie świadomości językowej poprzez porównanie struktur gramatycznych w języku angielskim i hiszpańskim.
- Kształtowanie umiejętności poprawnego użycia czasów przeszłych związanych z teraźniejszością.

Cele szczegółowe: Uczeń potrafi: zbudować zdanie w czasie *pretérito perfecto* i *present perfect*, wskazać podobieństwa i różnice między tymi czasami, rozpoznać typowe słowa-klucze dla obu języków, zastosować oba czasy w krótkich wypowiedziach ustnych i pisemnych.

Metody i techniki pracy: metoda komunikacyjna, porównawcza analiza językowa, praca indywidualna, w parach i w grupie, ćwiczenia kontrolowane i swobodne.

Środki dydaktyczne: tablica / projektor, materiały z tabelą porównawczą, zestaw ćwiczeń (uzupełnianie luk, pytania-odpowiedzi), karty pracy z przykładami zdań i słów-kluczy.

Przebieg lekcji

1. Faza wstępna – motywacja (5 min)

Nauczyciel zapisuje na tablicy zdania:

I have eaten sushi today; Hoy he comido sushi.

Pytanie do uczniów: „Czy te zdania są do siebie podobne? Co je łączy?”

2. Faza prezentacji (15 min)

a) Struktura czasów

- *present perfect*: have/has + past participle.
- *pretérito perfecto*: haber + participio pasado.

b) Podobieństwa

- konstrukcja z czasownikiem posiłkowym,
- użycie imiesłowu/*past participle*,
- odnoszą się do przeszłości powiązanej z teraźniejszością.

c) Różnice

- w angielskim częstsze użycie przy ogólnych doświadczeniach,
- w hiszpańskim różnice regionalne (Hiszpania: *pretérito perfecto* częściej, Ameryka Łacińska: *indefinido*),
- inne słowa-klucze: angielski: *already, yet, ever, never, just, so far, recently*; hiszpański: *ya, todavía no, alguna vez, nunca, hoy, esta semana*.

3. Faza ćwiczeniowa (20 min)

a) Ćwiczenia kontrolowane (na dodatkowych materiałach):

Uzupełnij zdania w obu językach:

She _____ (never / try) paella.

Nunca _____ (probar / yo) la paella.

b) Ćwiczenia w parach:

Uczniowie zadają sobie pytania typu:

Have you ever visited another country?

¿Alguna vez has visitado otro país?

c) Ćwiczenie komunikacyjne:

„Bingo doświadczeń” – tabela z różnymi aktywnościami (np. *ride a horse / montar a caballo*). Uczniowie chodzą po klasie i pytają kolegów w obu językach, zaznaczając odpowiedzi.

4. Faza podsumowująca (5 min)

- Nauczyciel wyświetla/zapisuje krótką tabelę porównawczą.
- Uczniowie wspólnie podają przykłady zdań w obu językach.
- Pytanie refleksyjne: „W jakich sytuacjach *pretérito perfecto* i *present perfect* są używane tak samo, a kiedy różnie?”.

Podsumowanie

Nie da się ukryć, że znajomość języków obcych jest pożądana w dzisiejszym świecie. Język angielski, kiedyś cel sam w sobie, zaczyna pełnić rolę obowiązkowego medium, które może być wykorzystane do nauki innych przedmiotów, w tym języków obcych. W tej publikacji starałem się udowodnić, że nauka języków obcych otwiera horyzonty i daje niesamowite szanse na nowe doświadczenia. W dalszej perspektywie może zapewnić lepsze warunki pracy lub atrakcyjne możliwości na awans. Rodzice i dzieci zdają sobie z tego sprawę, a co za tym idzie, szkoły, chcąc przyciągnąć do siebie ambitnych uczniów, poszerzają swoją ofertę edukacyjną o klasy dwujęzyczne. Podobieństwo języka angielskiego i hiszpańskiego jest dostrzegalne dla każdego, kto kiedykolwiek próbował się ich uczyć.

Jako osoba wielojęzyczna reprezentowałem Polskę na Konferencji Poligłotów w Berlinie i Nowym Jorku. Mówię w 8 językach obcych z 3 różnych rodzin językowych: romańskiej (hiszpański, portugalski, włoski), słowiańskiej (polski, rosyjski, słowacki) i germańskiej (angielski, niemiecki, szwedzki). Mogę z pełną odpowiedzialnością potwierdzić, że nauka kolejnych języków jest coraz łatwiejsza, bazując na poprzednich doświadczeniach językowych oraz zestawianiu

podobieństw. Ponadto, jest to czysta przyjemność poznawania nowych kultur i punktów widzenia, gdyż każdy język niesie ze sobą pewien bagaż charakterystyki kraju czy społeczeństwa. Pamiętajmy o słowach austriackiego filozofa Ludwiga Wittgensteina: "Granice mojego języka są granicami mojego świata"¹⁷.

Tomasz Halaburda jest poliglotą i językoznawcą; był uczestnikiem konferencji poliglotów w Berlinie i w Nowym Jorku. Pasjonat podróży i poznawania innych kultur. Jest specjalistą ds. Ameryki Łacińskiej, absolwentem Stosunków Międzynarodowych na kierunku Dyplomacja Publiczna (Collegium Civitas w Warszawie). Odwiedził ponad 60 krajów na 5 kontynentach. Na co dzień jest nauczycielem języka angielskiego i hiszpańskiego w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy oraz w Szkole Podstawowej nr 21 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Armii Krajowej w Rzeszowie. Prowadzi edukację dwujęzyczną, czyli naukę języka hiszpańskiego po angielsku.

---

¹⁷ Zintegrowana Platforma Edukacyjna, online: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/Dd6AmNp06>, dostęp: 20.09.2025.